

KS - kommunesektorens organisasjon

1. Medlemsorganisasjon

2. Rollene

3. Vi er nære

En selvstendig og nyskapende kommunesektor

**Kommunene og
fylkeskommunene er
forskjellige**

**Forskjellige
utfordringer krever
forskjellige løsninger**

KS er styrt av lokale folkevalgte

KS har tre roller

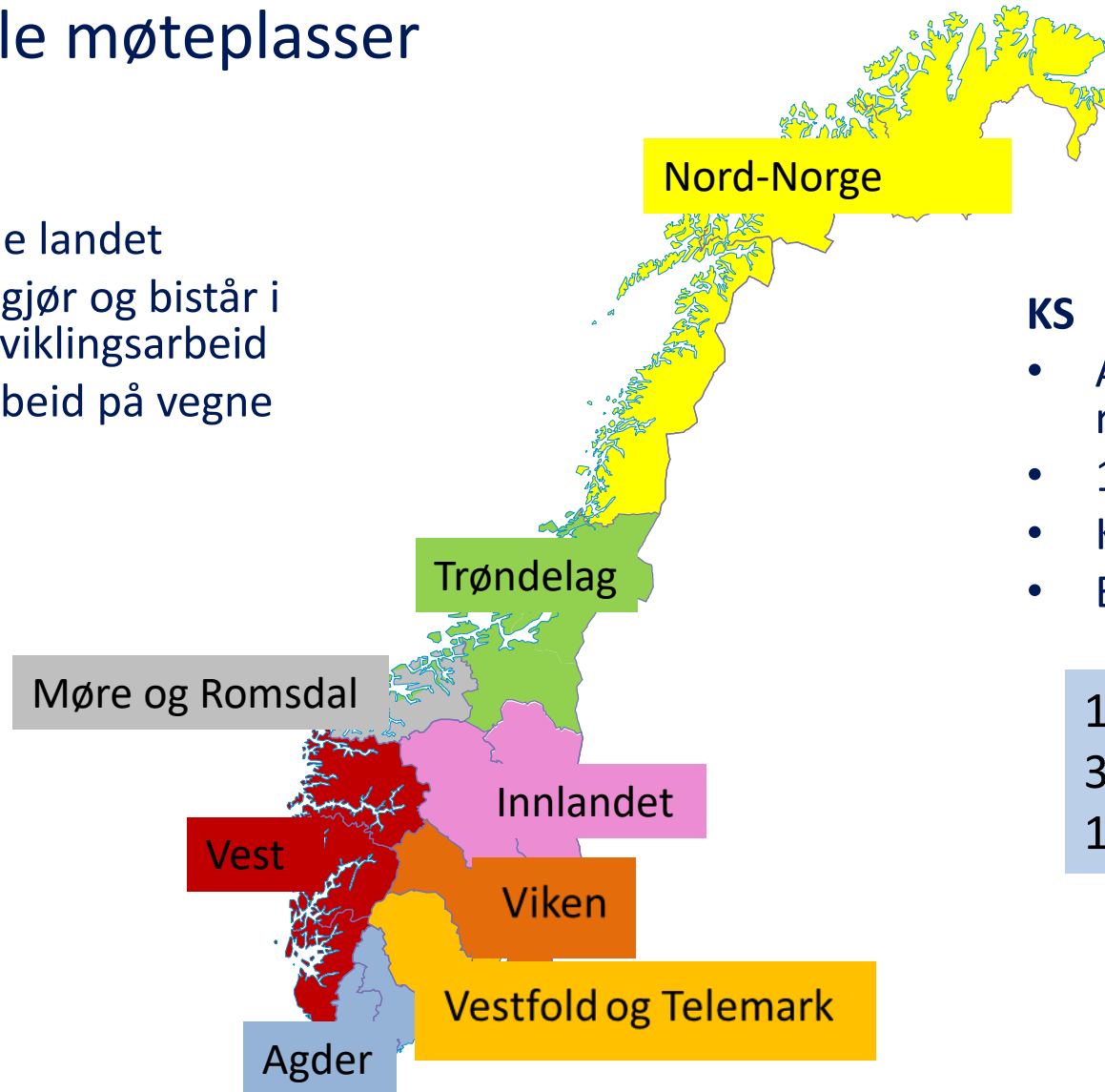
KS har tre roller

- Fremme et levende lokaldemokrati
- Legge til rette for samarbeid
- Bygge kunnskap
- Være ekspertorganisasjon
 - juridisk bistand
 - kommuneøkonomi

KS skaper lokale møteplasser

- KS er tilstede i hele landet
- Tar initiativ, synliggjør og bistår i medlemmenes utviklingsarbeid
- Lokalt interessearbeid på vegne av medlemmene
- Nettverksarbeid
- Møteplasser

KS

- Administrativt delt inn i 8 regioner i Norge
- 16 avdelingskontorer
- Kommunenes hus i Oslo
- Europakontor i Brüssel

1.1.2020:
356 kommuner og
11 fylkeskommuner

Informasjon fra og om KS

KS' nettsider:

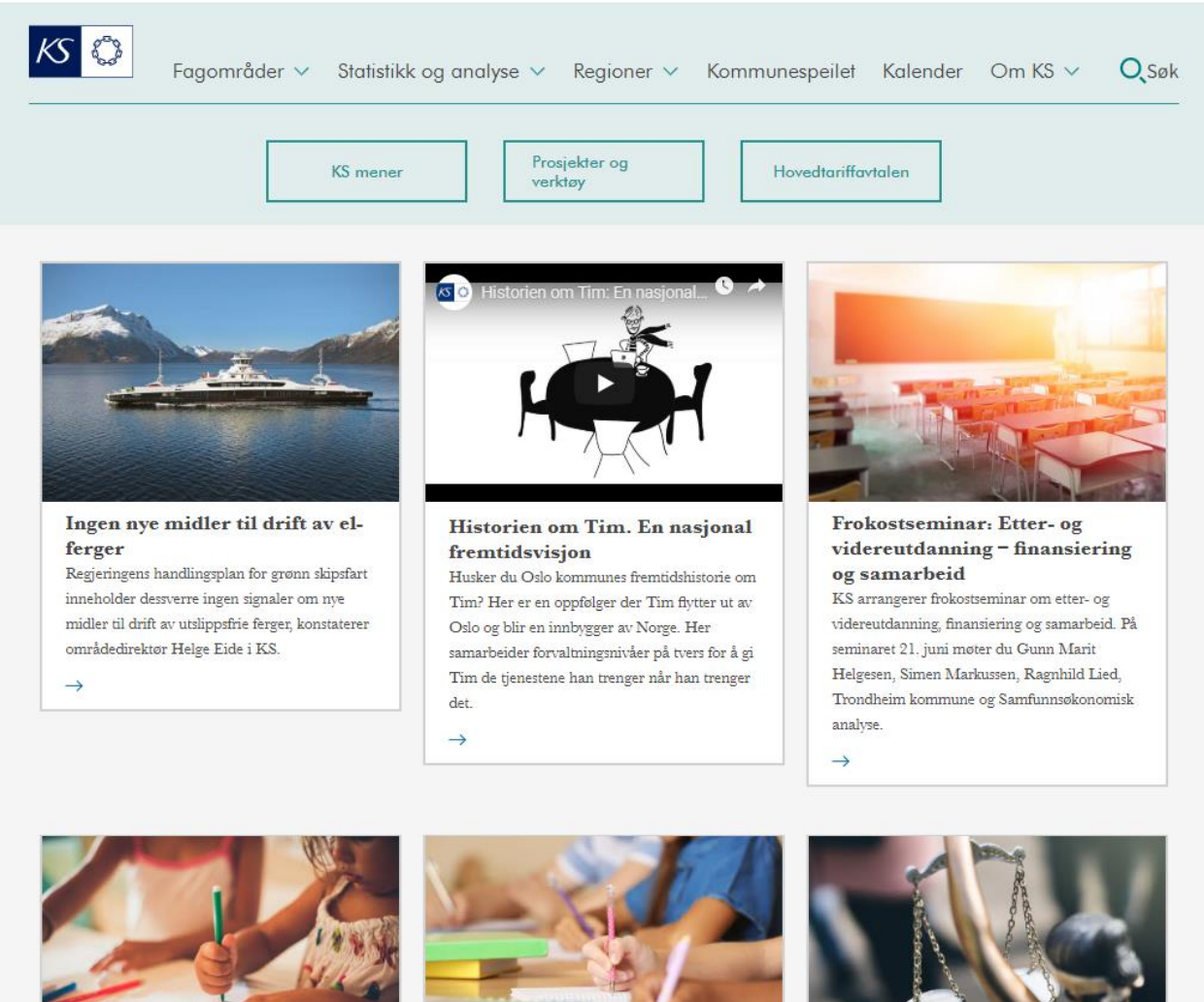
<https://www.ks.no/>

Følg KS i sosiale medier

- [Facebook](#)
- [LinkedIn](#)
- [Twitter](#)

Hold deg oppdatert:

[Meld deg på KS nyhetsbrev](#)

The screenshot shows the KS website homepage. At the top is a navigation bar with the KS logo and links for 'Fagområder', 'Statistikk og analyse', 'Regioner', 'Kommunespeilet', 'Kalender', 'Om KS', and a search icon. Below this are three buttons: 'KS mener', 'Prosjekter og verktøy', and 'Hovedtariffavtalen'. The main content area features three articles:

- Ingen nye midler til drift av el-ferger**
Regjeringens handlingsplan for grønn skipsfart inneholder dessverre ingen signaler om nye midler til drift av utslippsfrie ferger, konstaterer områdedirektør Helge Eide i KS.
- Historien om Tim. En nasjonal fremtidsvisjon**
Husker du Oslo kommunes fremtidshistorie om Tim? Her er en oppfølger der Tim flytter ut av Oslo og blir en innbygger av Norge. Her samarbeider forvaltningsnivåer på tvers for å gi Tim de tjenestene han trenger når han trenger det.
- Frokostseminar: Etter- og videreutdanning – finansiering og samarbeid**
KS arrangerer frokostseminar om etter- og videreutdanning, finansiering og samarbeid. På seminaret 21. juni møter du Gunn Marit Helgesen, Simen Markussen, Ragnhild Lied, Trondheim kommune og Samfunnsøkonomisk analyse.

Below these articles are three smaller images: a child drawing, hands writing, and a balance scale.

Der livet leves

Kommunenenes og fylkeskommunenenes roller og oppgaver

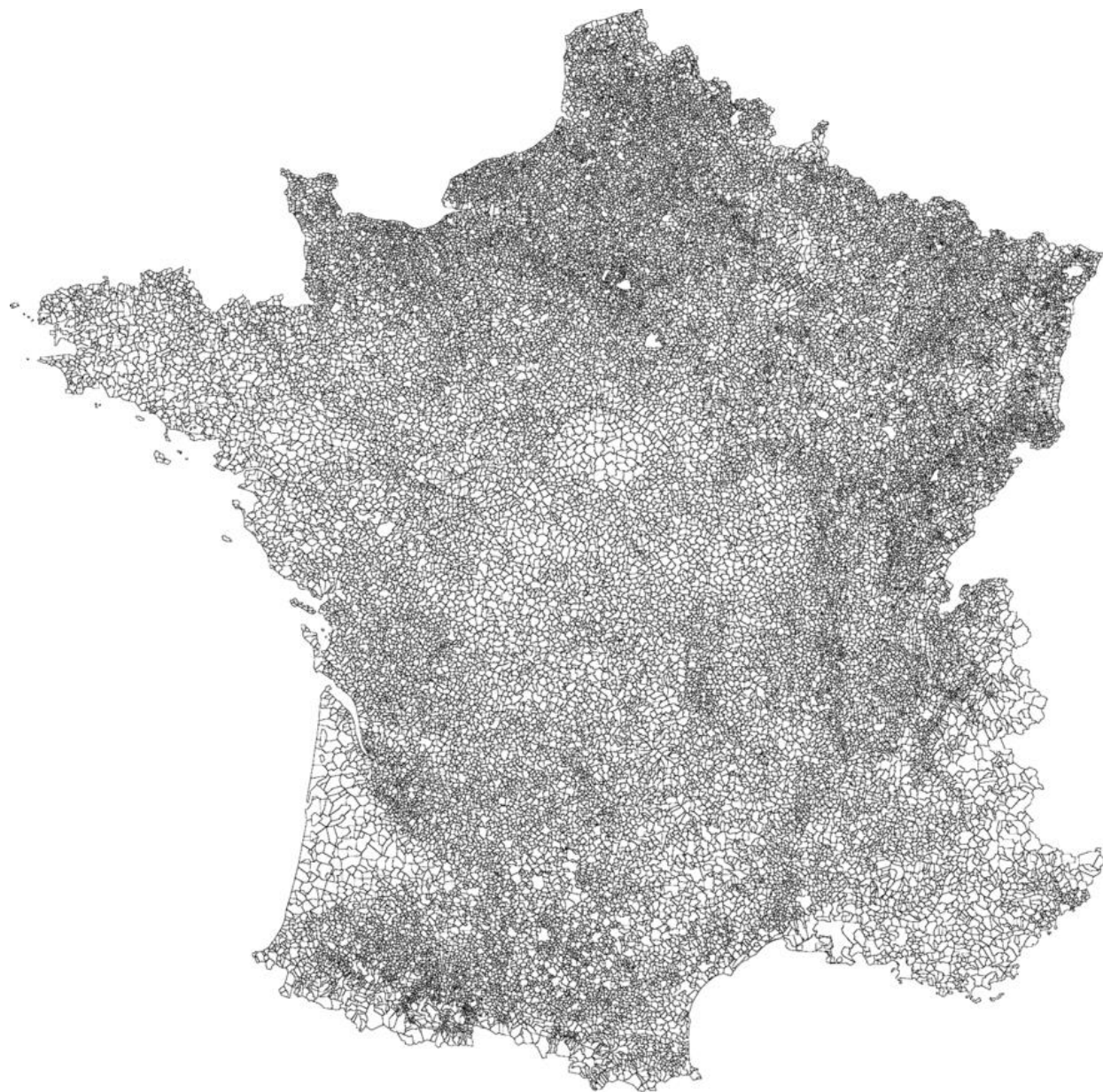

Photo by AZGAN MjESHTRI on Unsplash

Hvorfor har vi kommuner og fylkeskommuner?

- Demokratisk aktør
- Tjenesteyter
- Samfunnsutvikler
- Myndighetsutøver

I tillegg er kommunene og fylkeskommunene store arbeidsgivere.

Photo by AZGAN MJESHTRI on Unsplash

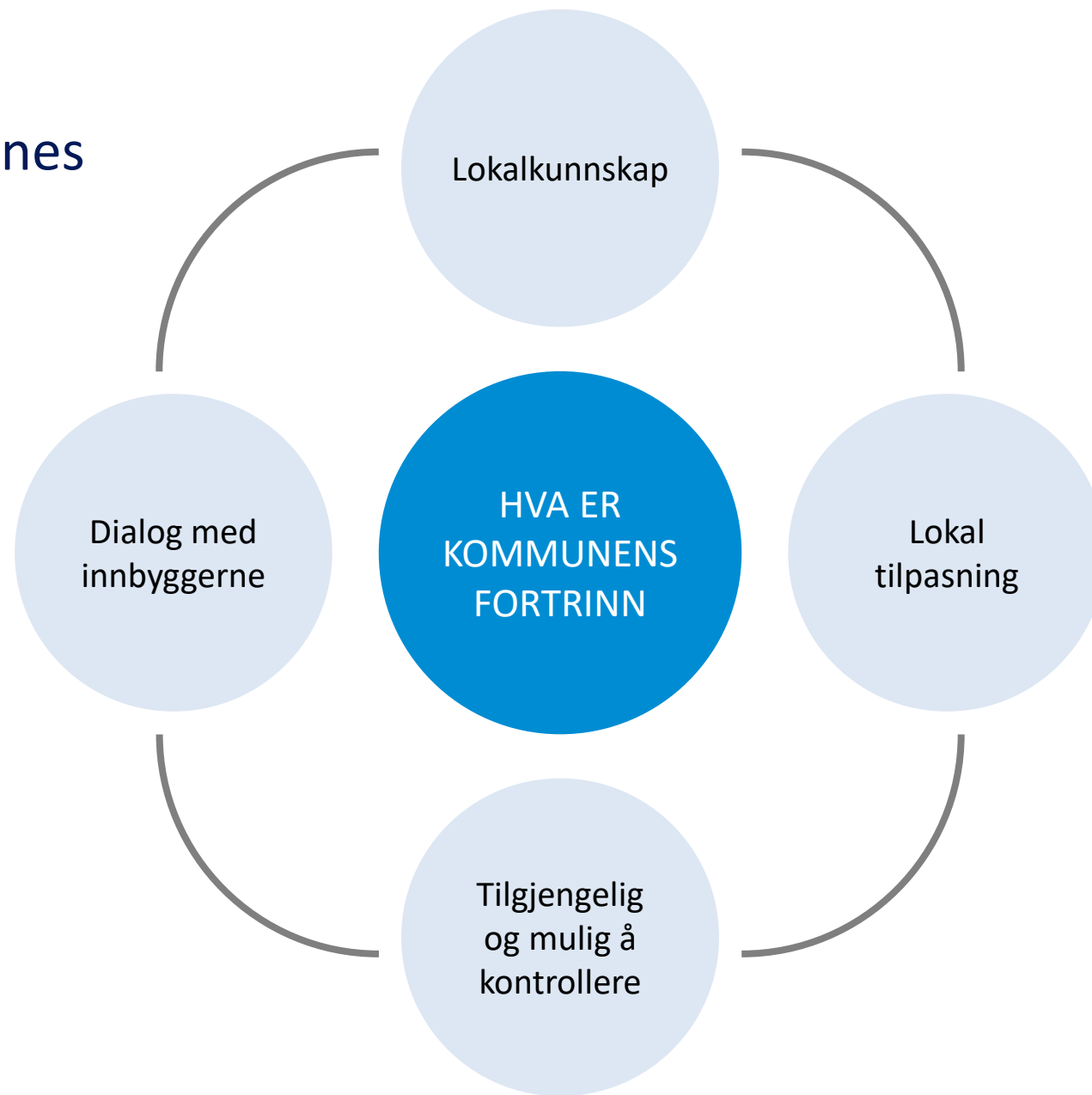
Hvorfor har vi et lokalt selvstyre?

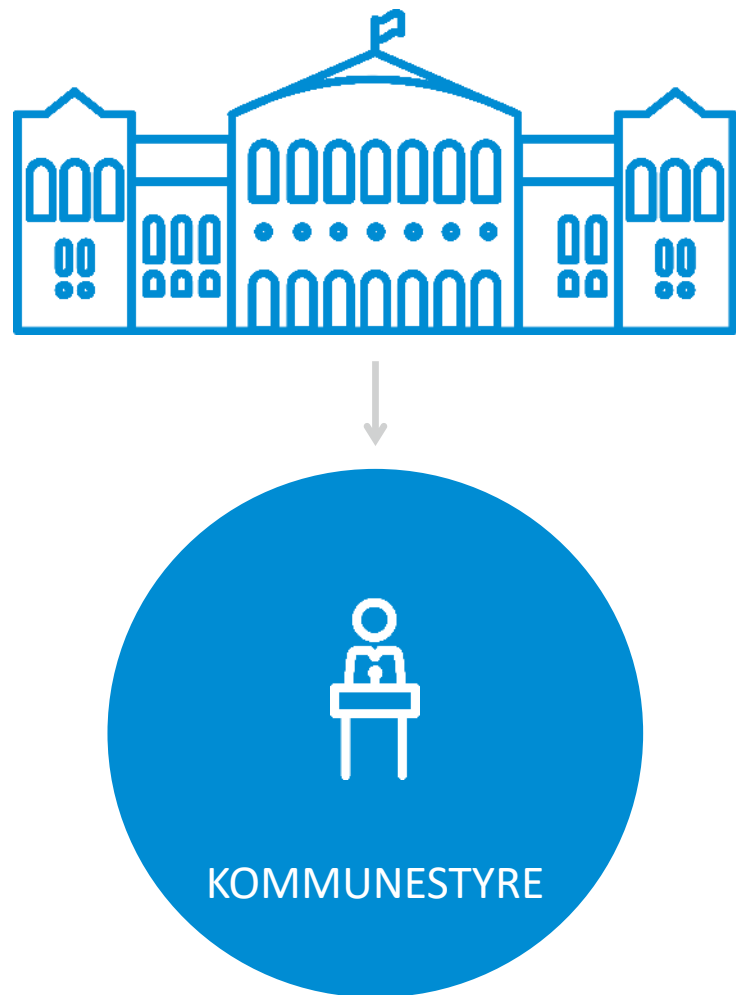
Foto: Shutterstock

- Frihet
- Demokrati
- Effektivitet

Hva er kommunenes fortrinn?

Hvordan styrer Stortinget kommunene

Stortinget kan bare styre kommunene gjennom å vedta lover og budsjetter

Stortinget har lagt tre prinsipper til grunn:

- Alle kommuner har ansvaret for de samme oppgavene
- Alle kommuner står fritt til å utforme tjenestetilbudet innenfor lovens rammer
- Alle kommuner må finansiere de oppgavene de har fått ansvaret for selv

Nasjonale hensyn som kan begrense selvstyret

Foto: ScanStockPhoto

Nasjonale hensyn som kan begrense selvstyret:

- rettssikkerhet
- likhet og likeverd
- liv og helse
- overordnet økonomisk styring
- effektiv og samordnet bruk av offentlige ressurser
- samfunnssikkerhet
- bærekraftig utvikling
- hensynet til urfolk og nasjonale minoriteter

Utfordringer for kommunal sektor

Trangere økonomiske rammer

Store endringer i
befolkningssammensetning

Rekruttering og arbeidsliv

Digitalisering – dypere endringer
Digital sårbarhet

Lokaldemokratiet utfordres

Utenforskap
Mer mangfold – økt ulikhet

Klima sterkere på dagsorden

Samfunns- og næringsutvikling

Oppgave

Kort presentasjon av deg selv og en sak du brenner for

Samspillet i folkevalgte organer

Samspillet folkevalgte i mellom

- Struktur
- Politisk klima og kultur
- Informasjon
- Ordførers rolle
- Opptreden i politiske møter

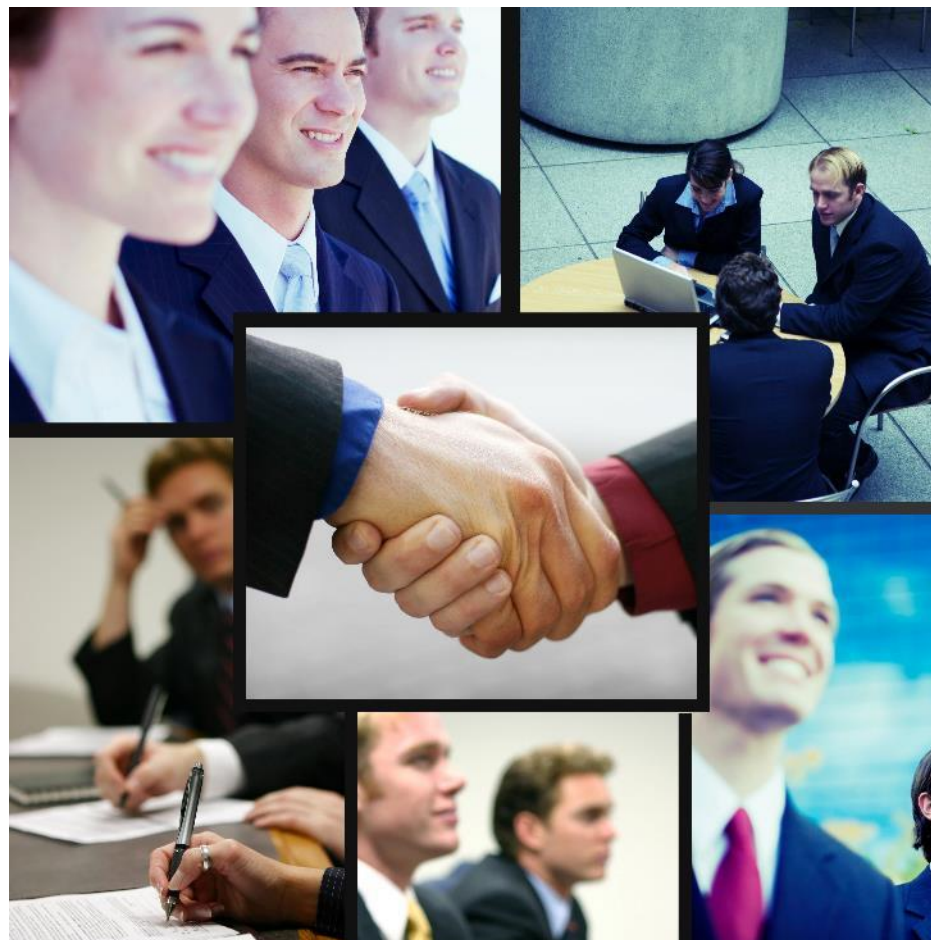

Foto: ScanStockPhoto

To ulike typer organer

FOLKEVALGTE ORGANER

- Kommunestyre og fylkesting
- Formannskap og fylkesutvalg
- Kommuneråd og fylkesråd
- Utvalg, inkludert kommunedelsutvalg og kontrollutvalg
- Arbeidsutvalg
- Felles, folkevalgt nemnd i vertskommunesamarbeid
- Styret for deler av den kommunale virksomheten i parlamentarisk styrte kommuner og fylkeskommuner
- Representantskap og andre styringsorganer for et interkommunalt politisk råd
- Representantskap for et kommunalt oppgavefellesskap
- Et kommunalt folkevalgt organ hjemlet i særlov

ANDRE KOMMUNALE ORGANER

- Partssammensatte utvalg
- Styret for en institusjon
- Underordnede styringsorganer for et kommunalt oppgavefellesskap
- Styret for et kommunalt eller fylkeskommunalt foretak
- Eldreråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom

Hva er politisk kultur?

- Det handler om uskrevne regler for hva som er god eller akseptabel opptreden på den lokalpolitiske arenaen
- Disse uskrevne reglene videreføres bevisst eller ubevisst
- Den politiske kulturen påvirker hvorfor man gjør som man gjør
- Holdninger, overbevisninger, normer, praksis, rutiner
- Oppfattes som selvfølgeligheter

Foto: ScanStockPhoto

Kleskode i kommunestyret?

Kommune sier nei til miniskjørt og bar mage

- Noen er tydeligvis usikre på hvordan de skal kle seg, sier personalsjefen i Nesset kommune.

KLARE FOR KLESKODE: Personalsjef Anne-Karin Sjøli (nummer to fra venstre) i Nesset kommune mener det må være greit å be ansatte kle seg anstendig på jobb. Her sammen med økonomisjef Solfrid Svensli (til venstre), rådmann Liv Husby (nummer to fra høyre) og assisterende rådmann Anne Grete Klokset.

📷 Sigmund Tjelle

Tydelig informasjon

- Lik informasjon til alle til samme tid
- Åpenhet
- Forstår du ikke det som står/sies så må du spørre
- Ikke vedta noe du ikke forstår
- Omfang av informasjon
- Klart språk

Foto: ScanStockPhoto

Ordfører for alle

- Rollemodell
- Ansvar for den politiske arena
- Sette dagsorden for politisk arbeid
- Kommunens ansikt utad, døråpner
- Møteleder
- Kan få myndighet til å treffe vedtak i hastesaker og i ikke-prinsipielle saker
- Kan få myndighet til å opprette utvalg
- Har forslagsrett i alle organer unntatt kontrollutvalget
- Kommunens fremste ombudsmann/kvinne
- Hovedkontakt til kommunedirektøren

Foto: ScanStockPhoto

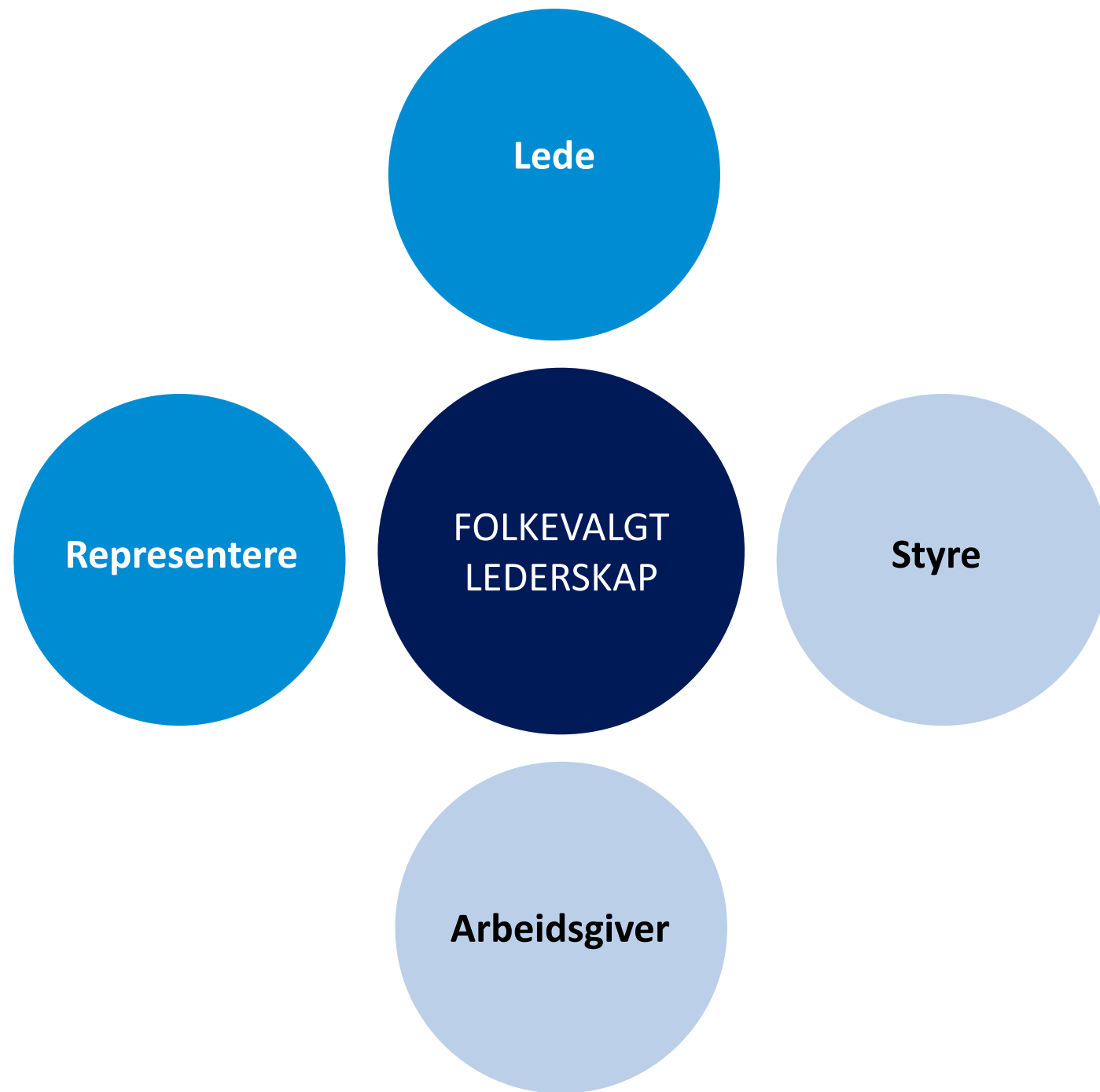
Refleksjonsoppgave

Samhandling i folkevalgte organer

1. Hvordan vil vi ha det i vårt kommunestyre?
2. Hvordan kan ordføreren bidra til et godt politisk klima?
3. Hva kan andre folkevalgte og administrasjonen forvente av meg?

Din rolle som folkevalgt

Ombudsrollen - styringsrollen

Ombudsrollen og styringsrollen utgjør forskjellige sider av folkevalgtes oppgaver som representanter for befolkningen.

Ombudsrollen handler om den folkevalgte som bindeledd til innbyggerne og ulike måter denne kontakten kan ivaretas på.

Ombudsrollen handler om å ivareta disse menneskenes interesser i møte med kommunen.

Styringsrollen handler om de folkevalgtes lederskap, styring og kontroll når det gjelder kommunens oppgaveløsning.

Hvordan ta lederskapet?

En sterk stat

Forventninger fra
ansatte

En kritisk og
årvåken presse

SOM FOLKEVALGT ER
DU UNDER PRESS

Forventninger fra
innbyggerne

Oppgavevekst og
komplekse prosesser

Hvordan utøve folkevalgt lederskap i praksis

- Reise en sak eller en debatt
 - «rette en forespørsel til lederen i møtet»
 - Grunnlagt spørsmål
 - Interpellasjon
 - Private forslag
 - Muntlig spørretime
- Fremme alternative forslag til vedtak
- Kreve å få en sak på saklista, ekstra kommunestyremøte
- Verbalforslag i budsjettet

Photo by Marcos Luiz Photograph on Unsplash

Som folkevalgt har du både rettigheter og plikter

- Rett og plikt til å delta i møter
- Rett og plikt til å stemme
- Fri fra arbeid
- Dekning av utgifter og økonomisk tap
- Arbeidsgodtgjøring
- Godtgjøring ved frikjøp
- Ettergodtgjøring
- Pensjonsordning
- Sykepenger
- Yrkesskade
- Permisjoner

Foto: ScanStockPhoto

Ordsiftet i kommunestyret

- Via ordfører
- Innlegg
- Replik
- Dubl
- Saksopplysning/
Forretningsorden
- Utsettelse
- På talerstolen

Case

Politikk er å ville

Lillevik kommune har 43 medlemmer i kommunestyret og behandler 150 saker i året.

«Alle» sakene er initiert av kommunedirektøren og er levert i henhold til kommunens årshjul. Saken blir sendt ut i god tid før møtet, og det er god tid til å ta stilling til kommunedirektørens forslag til vedtak. Det er enkelt å være kommunestyrerepresentant i Lillevik!

Kåre Sand har sittet i kommunestyret i tre perioder. Han har stilt mange grunngitte spørsmål i løpet av disse årene, og alle disse har blitt besvart med god informasjon. Men hvor ble politikken av?

Foto: Unsplash/Taneli Lahtinen

Case Politikk er å ville

Nå er han lei. I denne perioden har partiet hans laget en liste over ting de vil gjennomføre eller i det minste foreslå i løpet av det første året i valgperioden.

Hvordan kan Kåre Sand og kommunestyret få fremmet de sakene de har gått på valg på, og sette dagsorden på det politiske arbeidet?

Foto: Unsplash/Taneli Lahtinen

Sosiale medier og nettvett

Hvorfor er vi på sosiale medier?

Internett og sosiale media har minst to sider

1. Hvordan nyttiggjøre seg sosiale media
 - Innbyggerdialog og engasjement
2. Hvordan «overleve»
 - Netthets og trollene
 - Hvordan omtaler vi hverandre og til hverandre

Foto: Shutterstock

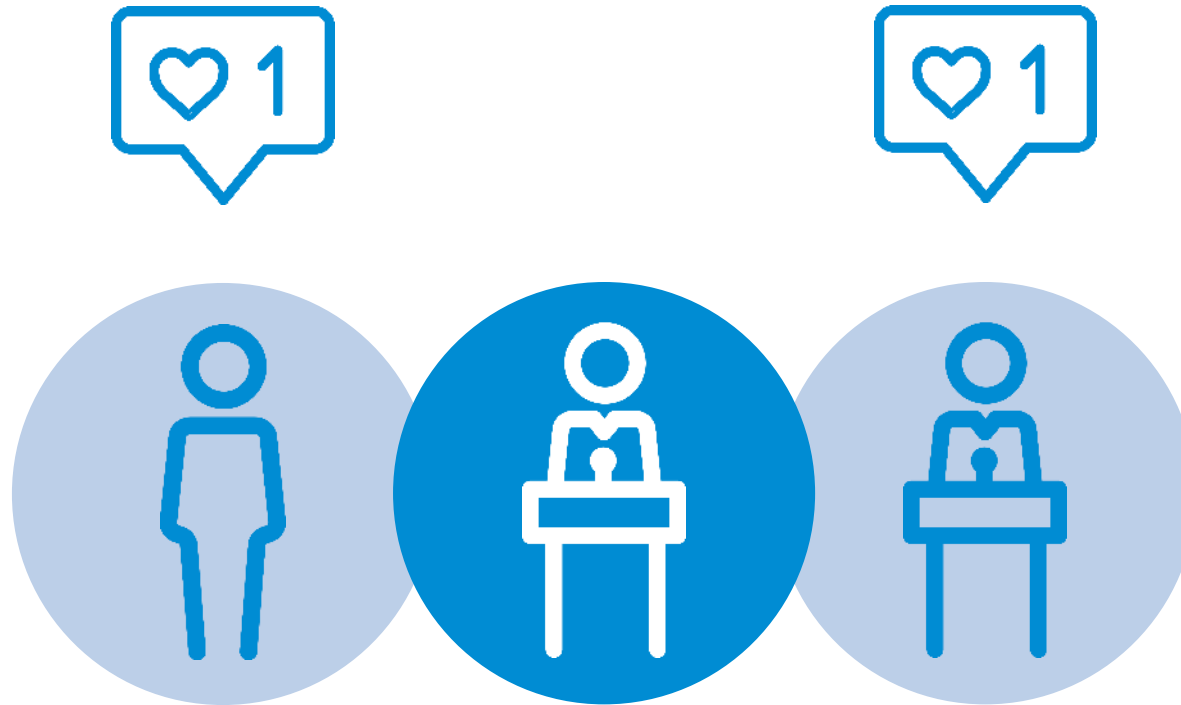
Sosiale media er alltid med oss....

- Innbyggerinvolvering
- Politisk kultur
- Etikk og moral
- Klart språk og informasjon
- Åpenhet
- Levende lokaldemokrati

Photo by Thom Holmes on Unsplash

Politiker eller privatperson?

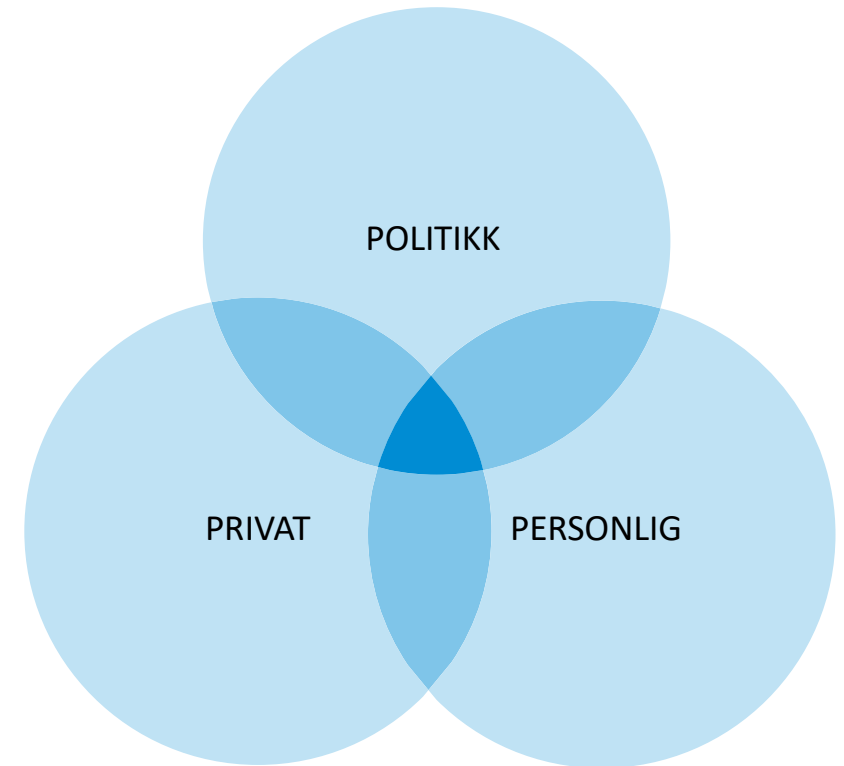

Hvordan lykkes vi?

FOLKEVALGTE SOM ER GODE PÅ SOSIALE MEDIER

- Er saklige og kommuniserer tydelig
- Setter dagsorden
- Trekker frem initiativer i nærmiljøet
- Gir innblikk i hverdagen til en politiker
- Viser engasjement for sine hjertesaker

KS 2017 FOU-rapport Politisk lederskap og innbyggerdialog i sosiale medier

Hat og trusler mot folkevalgte

Råd for forebygging og håndtering

Tips og råd for håndtering av hets på nett og sosiale medier

MEG SELV

- Selvrefleksjon
- Følge vedtatt ytringsplakat
- Redaktørplakat på egen profil
- Netthatfilter (No hate)

KOMMUNESTYRET

- Kontaktperson i kommunen
- Vedta «Valgløftet 2019»
- Retningslinjer for bruk av sosiale medier
- Åpenhet i politiske prosesser
- Dialogmøte mellom lokalaviser og folkevalgte
- Dialogmøte mellom lokalpoliti og folkevalgte

PARTIENE

- Kontaktperson i partiet
- Ressursgruppe rundt politikere
- Partiet må ta støyten for upopulære vedtak, ikke den enkelte folkevalgte
- Partienes egne vedtekter
- Oppslagshefte om nettvett
- Kurs om debattkultur
- Tverrpolitisk erklæring og ytringskultur og debattklima

Dette skal du huske!

- Sosiale medier er nyttig og viktig
- Omtal andre med respekt. Selv om du ville tålt det, betyr det ikke at vedkommende du omtaler gjør det.

Det tar ti ganger så lang tid å motbevise en usann påstand som det tar å
kaste ut påstanden

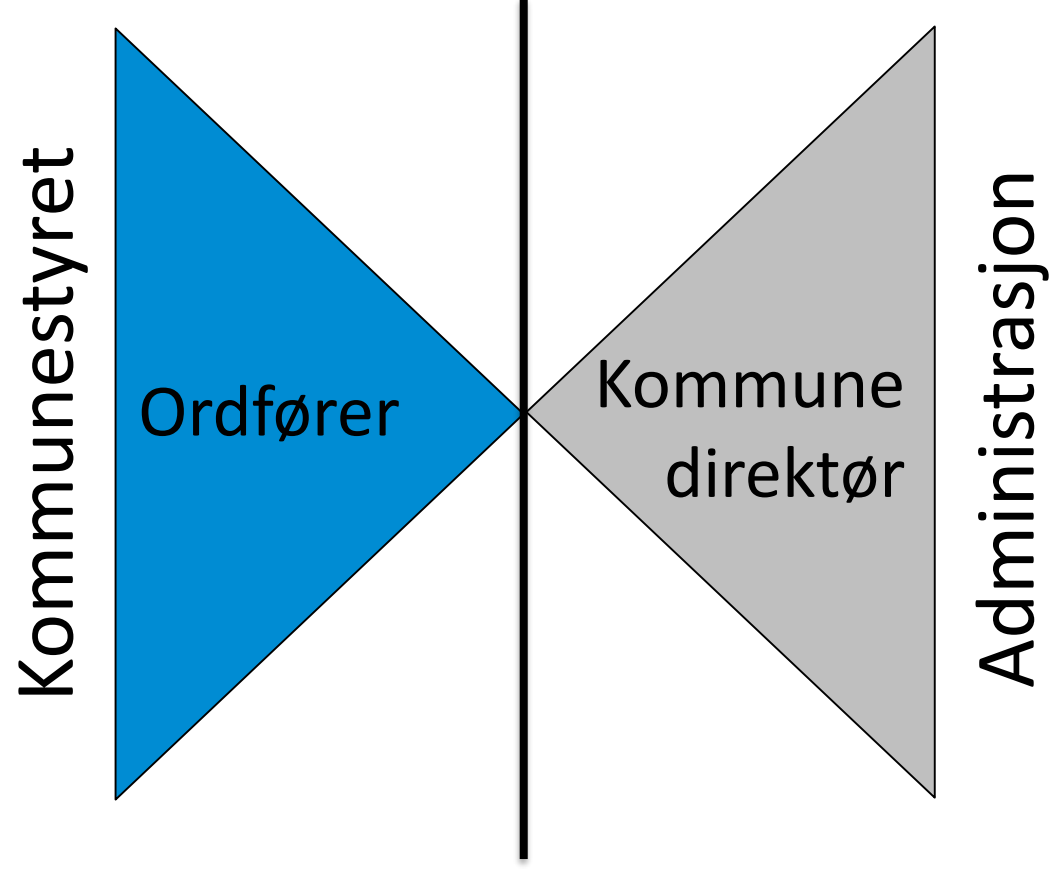
Hold deg til fakta

Forholdet politikk og administrasjon

«Samspillet mellom folkevalgte organer og administrasjonen forutsetter en
kontinuerlig og god rolleavklaring og respekt for hverandres roller.»

Spill hverandre gode

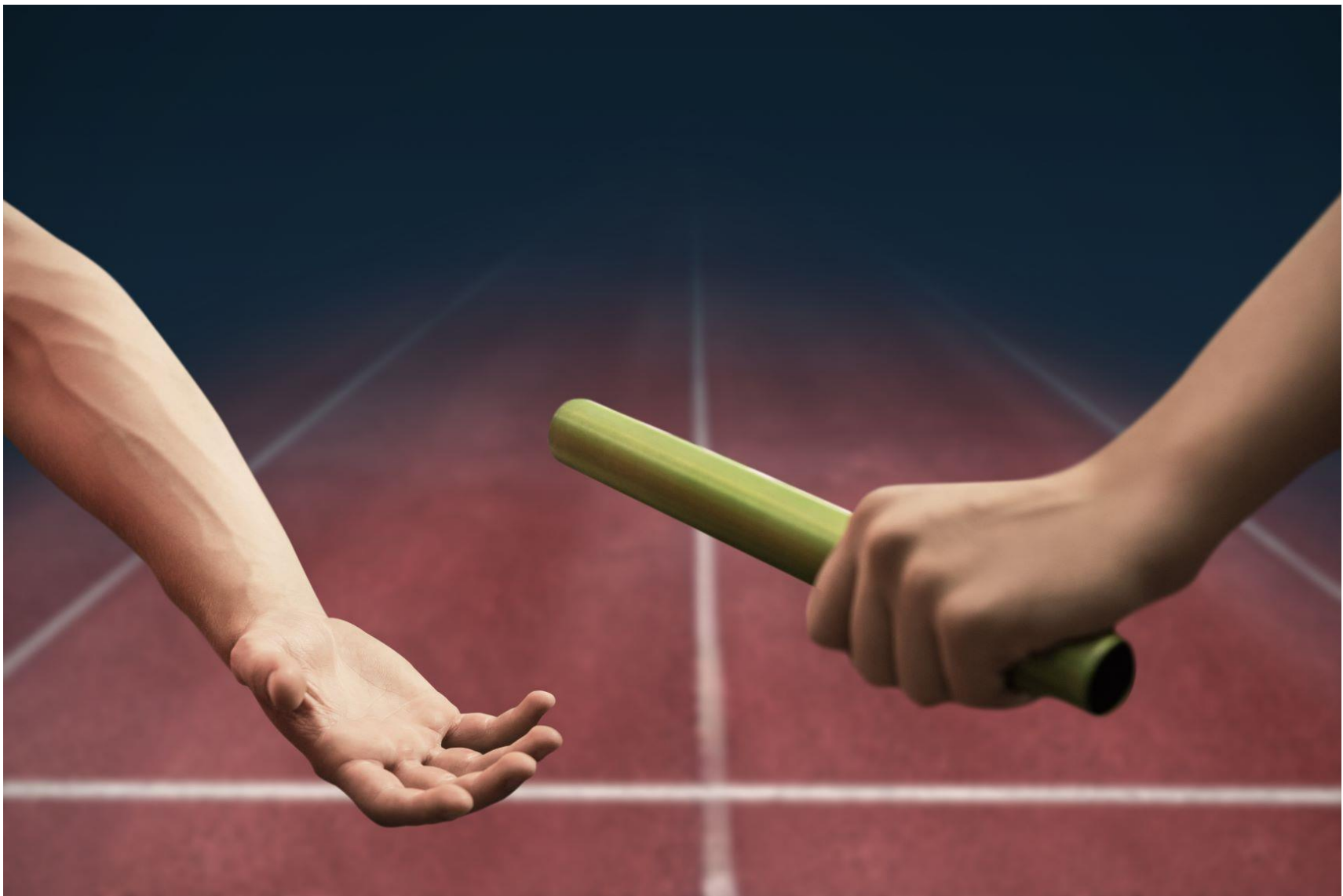
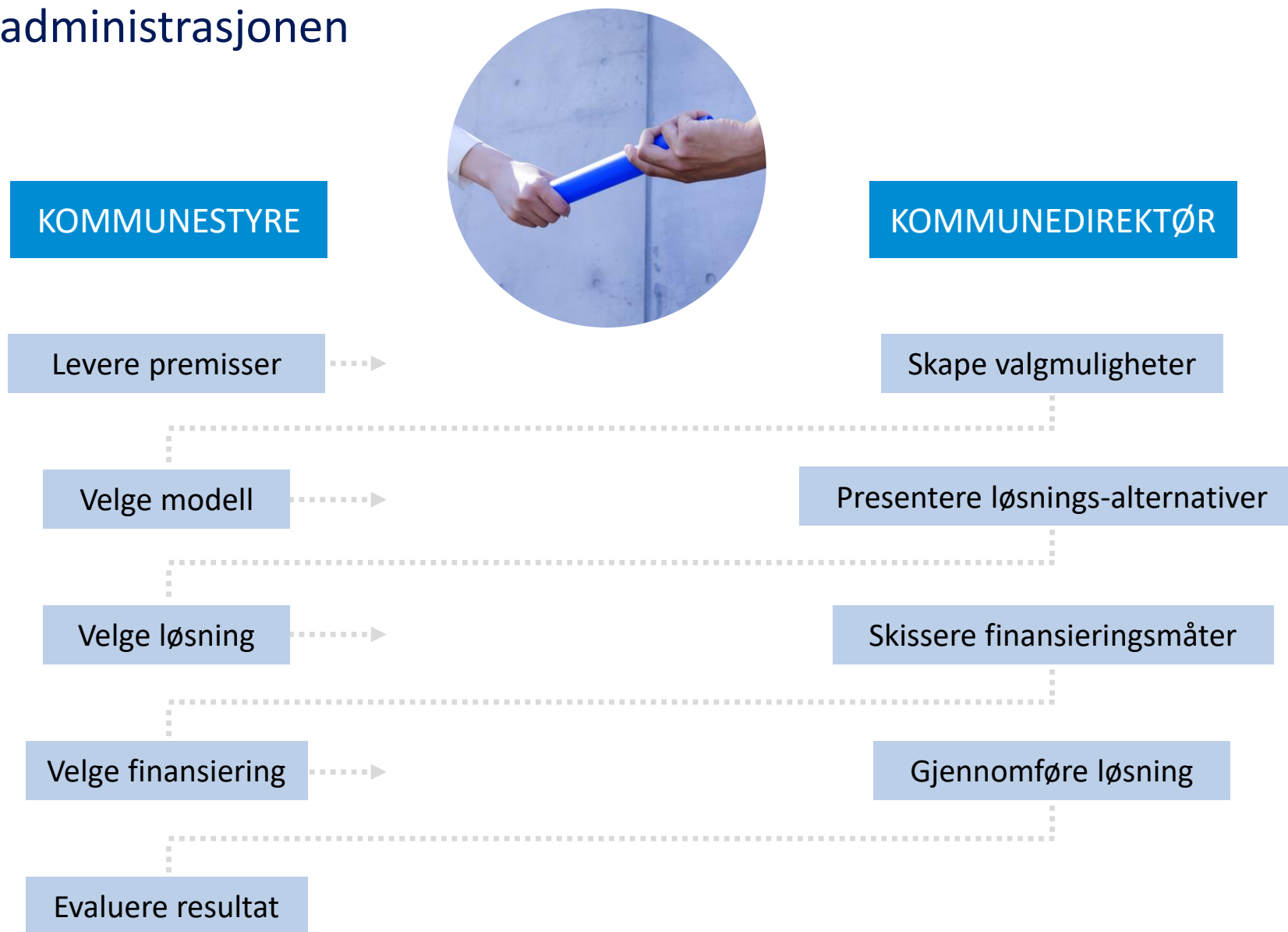

Foto: Shutterstock

Samspillet med administrasjonen

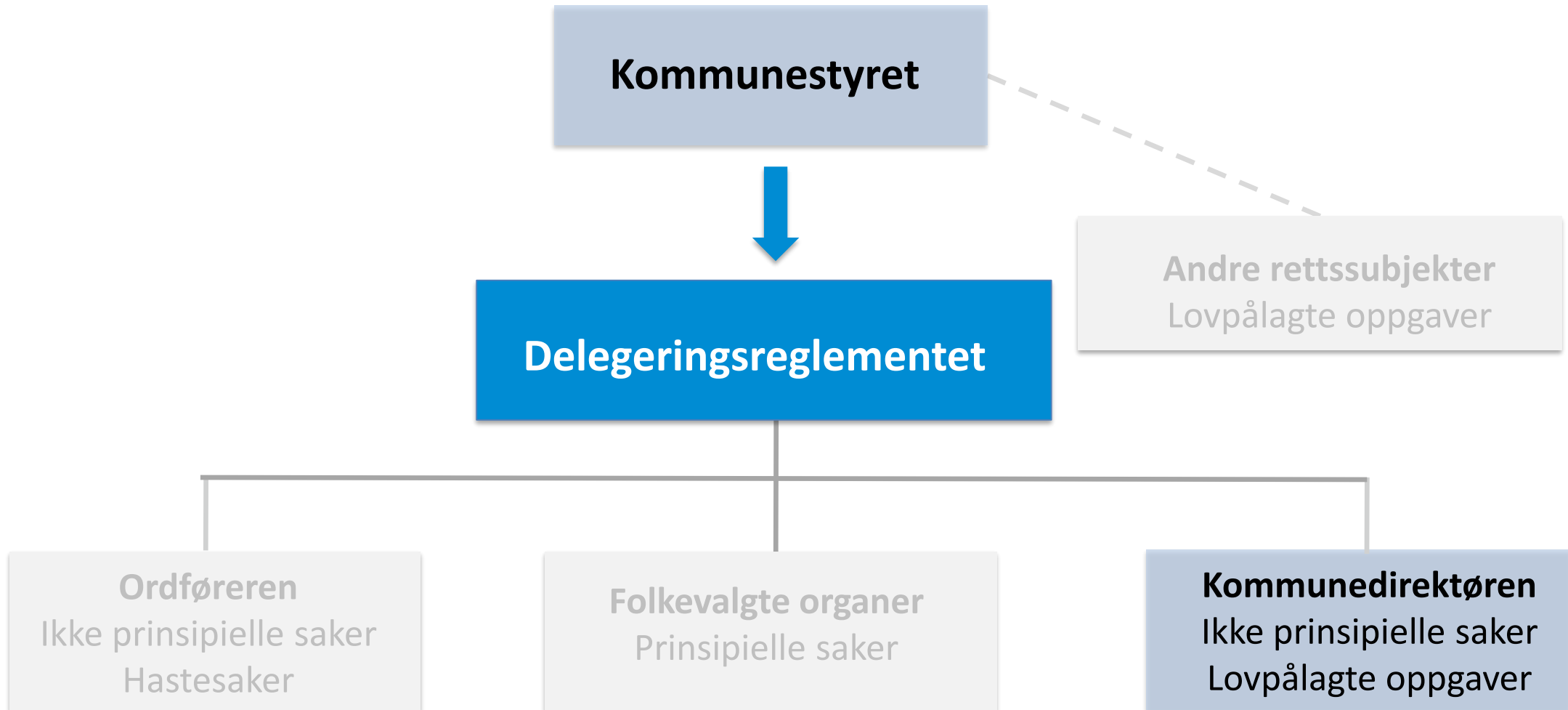
Tiltak for god samhandling

- Avklaring av roller og god rolleforståelse
- Lag gode prosesser - når skal folkevalgte involveres?
- Politiske styringssignaler = tydelige vedtak i møte
- Formelle arenaer for utveksling av informasjon
- Gode nok rutiner for rapportering
- Møteplasser for samtaler mellom de folkevalgte og administrasjonen
- Formalisert informasjon fra administrasjonen, skriftlige rapporter
- Samme informasjon til alle folkevalgte til samme tid

Foto: ScanStockPhoto

Delegering gir tydelige roller og ansvar

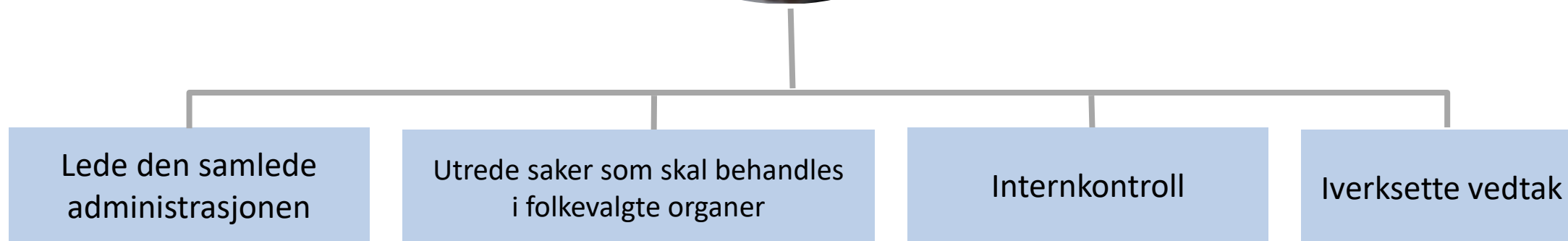
Delegering til kommunedirektøren

- Delegering betyr overføring av myndighet
- Det er verken hensiktsmessig eller effektivt at de folkevalgte organene skal fatte alle beslutninger selv.
- Folkevalgte avklarer de prinsipielle spørsmålene.
- Kommunedirektøren behandler enkeltsakene på grunnlag av dette
- Delegeringsreglementet skal behandles innen utgangen av det første hele året i perioden.

Foto: ScanStockPhoto

Kommunedirektøren – oppgaver og ansvar

Case

Kutt i budsjettet

Storvik kommune har behov for å bruke mindre penger på grunn av endringer av eiendomsskatten. Kommunen må til neste år kutte 20 millioner.

På vårens budsjettkonferanse har kommunedirektøren lagt fram mulige tiltak for innsparing på 30 millioner og økte kostnader som hun mener bør prioriteres i neste års budsjett på 10 millioner.

Konferansen gjennomføres med politikere, tillitsvalgte, administrativ toppledelse og de kommunale rådene. Det kommer ytterligere ønsker om økte tiltak på til sammen 10 millioner kroner. Mange av politikerne blir bekymret for kommunedirektørens kutt. Det kommer ikke fram nye mulige innsparinger.

Case

Kutt i budsjettet

Når saken kommer til behandling i kommunestyret ønsker flertallet å innføre gratis mat i skolen og dette er kostnadsberegnet til 3 millioner. Dette blir vedtatt.

Finansieringen av gratis mat i skolen foreslås finansiert med å legge ned kommunikasjonsavdelingen og overføre ansvaret for kommunikasjon til den enkelte avdeling innenfor eksisterende budsjetttramme.

Spørsmål:

Kan kommunestyret vedta å legge ned kommunikasjonsavdelingen?

Hvordan kunne kommunestyret og administrasjonen samhandlet bedre?

Arbeitsgiverrollen

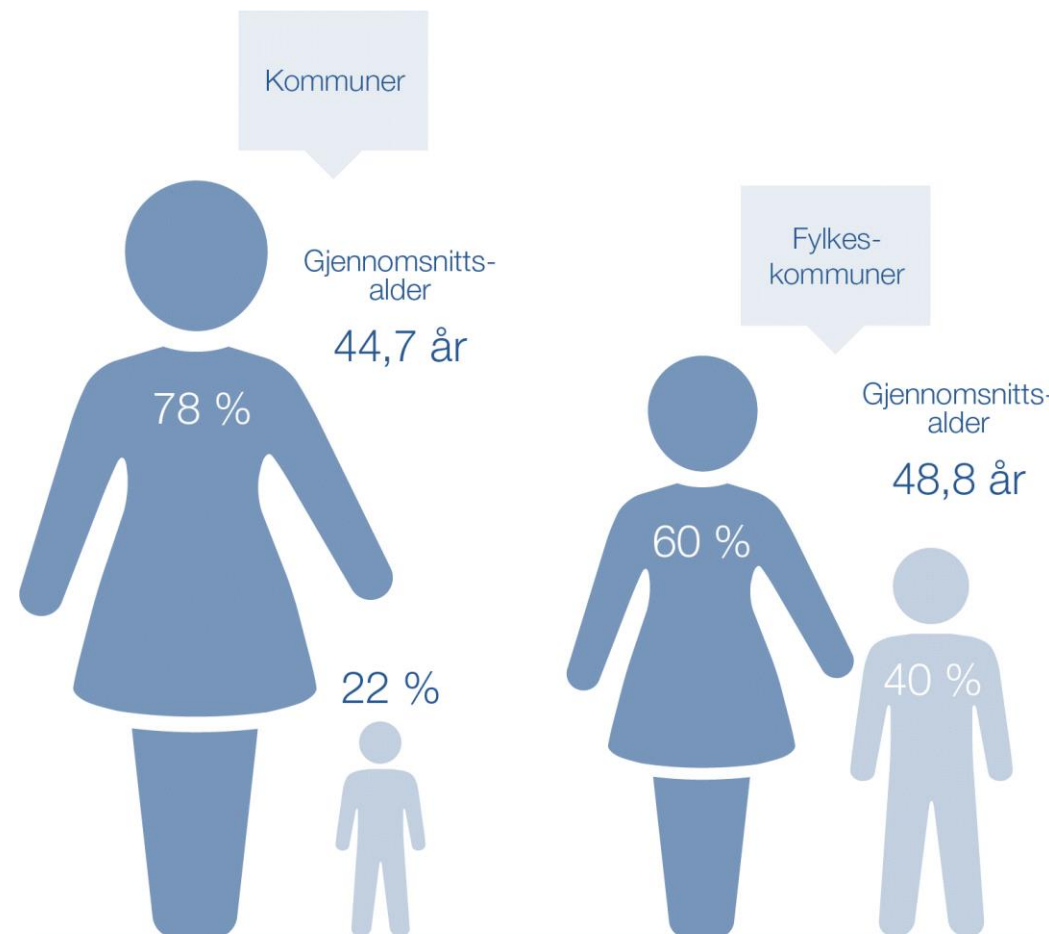

Du har en arbeidsgiverrolle

Kommunesektoren – største offentlige arbeidsgiverområde

- Arbeidskrafts- og kompetanseintensiv virksomhet
 - drøye 429.000 ansatte i kommunene, 339.000 årsverk
 - drøye 41.700 ansatte i fylkeskommunene, 25.200 årsverk
 - flertallet har høyere utdanning, mange med fagbrev
- Noen arbeidsgiverutfordringer
 - rekruttere og utvikle nødvendig kompetanse
 - deltid, sykefravær, evne til innovasjon og nyskaping
- Styrke omdømme som attraktive arbeidsgivere.

Kilde: PAI-registret.

Hva vil det si at kommunestyret eller fylkestinget har det overordnede arbeidsgiveransvaret?

Eksempel på hva kommunestyrets arbeidsgiverrolle kan innebære

KS anbefaler:

KS vil anbefale at det delegeres i størst mulig utstrekning til kommunedirektøren å bestemme antall stillinger og type stillinger innenfor det enkelte arbeidsområde så lenge dette ligger innenfor budsjett.

Særlig bør kommunestyret overlate til kommunedirektøren å bestemme type stillinger»

Kommunedirektøren har ansvaret for det løpende arbeidsgiveransvaret

Vedtak om ansettelse,
suspensjon, oppsigelse
og avskjed

Innvilge /avslå
permisjons-søknader

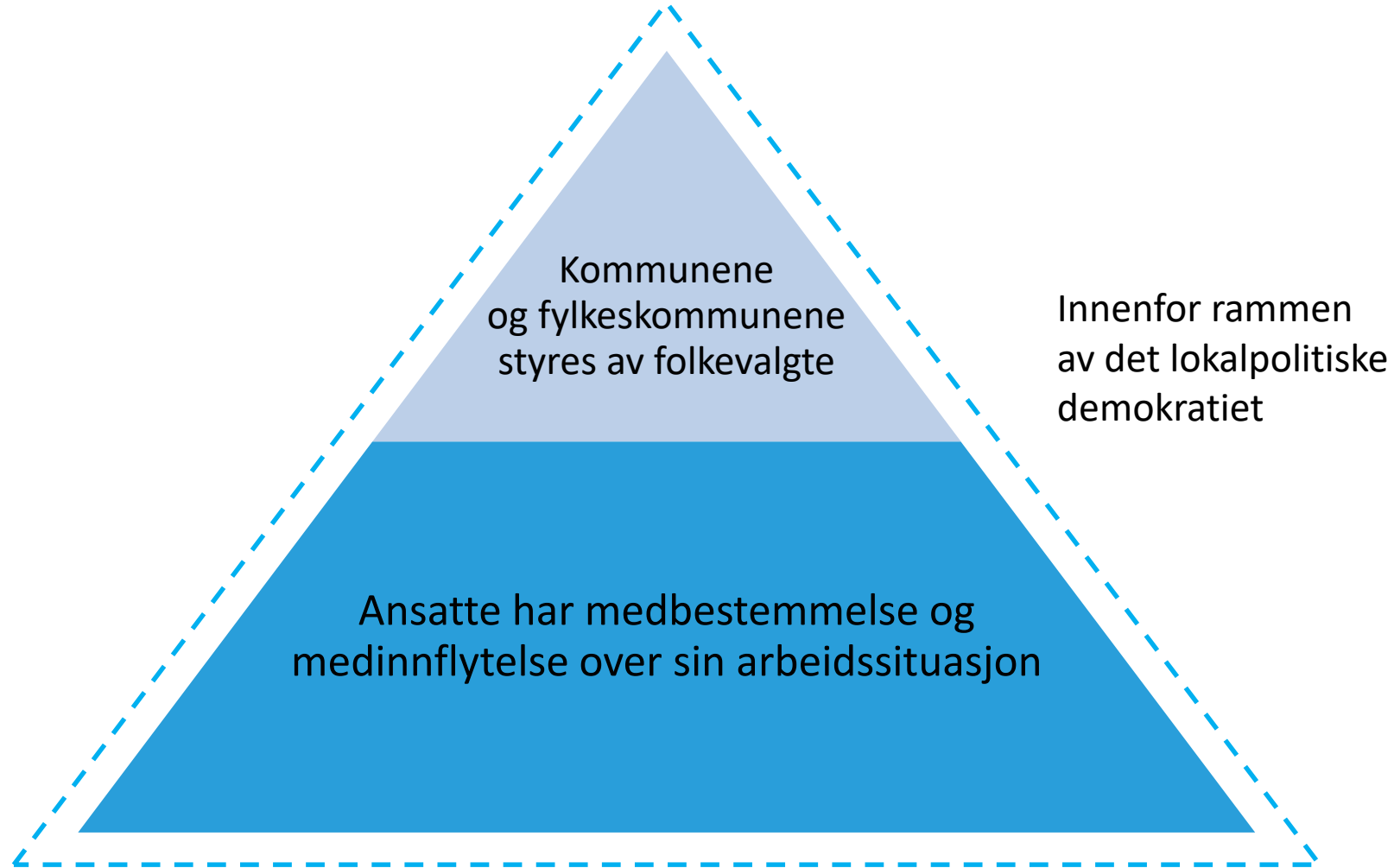

Oppfølging av
sykefravær

Fastsette lønn
(innenfor mandat)

Medbestemmelse etter Hovedavtalen - to grunnleggende prinsipper

Arbeidsgiveransvaret for kommunedirektøren

- Kommunestyret / fylkestinget er arbeidsgiver for kommunedirektøren
- Ordfører har et særlig ansvar, men samtidig søke ordninger lokalt som ivaretar bred forankring i kommunestyre/fylkesting
- Oppfølging arbeidsgiveransvaret viktig for å bygge tillit, få til et godt samspill og forebygge konflikter
- Utviklingssamtale med kommunedirektøren minst en gang i året

Foto: ScanStockPhoto

Tillit

Case I

- Kommunedirektør Peder Ås i Lillevik kommune sa opp personalsjef Marte Kirkerud. Marte søksøkte kommunen. Peder Ås informerte kommunestyret om søksmålet.
- Peder Ås var fornøyd med at han nå hadde fått hjemmel i kommuneloven til å håndtere personalsakene selv. Nå var det ikke behov for å innhente kommunestyrets samtykke.
- Han inngikk forlik med Marte, der Marte aksepterte at arbeidsforholdet ble avsluttet mot at hun fikk utbetalt et engangsbeløp på NOK 1 000 000,- (1 mill.). Beløpet var utenfor budsjett.
- Ordføreren synes kommuneloven nå har gitt kommunedirektøren for mye makt.

HANDLET
PEDER ÅS
RIKTIG HER?

Case II

- En folkevalgt som sitter både i formannskap og kommunestyre har gjennom lang tid skrevet kritiske leserinnlegg på sosiale medier om en navngitt leder i kommunen.
- Dette skjer til tross for at kommunes etiske regelverk understreker at kommunens ansatte og folkevalgte skal opptre i samsvar med kommunen sine verdier.
- For folkevalgte presiseres det særskilt at de har et ansvar som arbeidsgiver og at kritikk av administrasjonen skal gå gjennom kommunedirektøren
- Vedkommende sier at han uttaler seg som privatperson, ikke som folkevalgt, og at dette handler om retten til ytringsfrihet.

Case II

Diskuter:

- Kan en folkevalgt velge å se bort fra kommunes vedtatte etiske retningslinjer og begrunne det med at hun opptrer som privatperson?
- Hvordan kan eventuelt kritikk av kommunalt ansatte tas opp av folkevalgte?